

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор

проф. прот. Олександр Трофимлюк
проф. прот. Олександр Трофимлюк

«*27*» *грудня* 20*19* р.

**Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у
Київській православній богословській академії**

Ухвалено вченою радою
Київської православної
богословської академії
27 грудня 2019 р.
(протокол № 3)

КИЇВ – 2019

1. Загальні положення.

Положення розроблено відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 року №1556-VII та змінами внесеними 18.12.2019р. № 392 – IX, ґрунтується на принципах, викладених у «Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» Європейської асоціації із забезпечення якості вищої освіти і національному стандарті України «Системи управління якістю».

Метою управління якістю освітнього процесу у Київській православної богословській академії є підвищення конкурентоздатності вищу шляхом забезпечення високого рівня якості підготовки фахівців, що відповідає запитам суспільства, потребам ринку праці та особистості студента на основі впровадження сучасних освітніх технологій, зростання наукової та педагогічної кваліфікації викладачів, уніфікації та стандартизації освітнього процесу.

Основними завданнями системи забезпечення якості освіти в Академії є:

- аналіз та встановлення наявного рівня якості освітнього процесу на підставі визначеної системи критеріїв;
- визначення ступеня впливу на стан освітнього процесу управлінських рішень суб'єктів освітнього процесу;
- здійснення коригування системи управління якістю освітнього процесу та оптимізації управлінської діяльності;- покращення якості освітнього процесу та підвищення рівня компетентності майбутніх випускників.

Система забезпечення якості вищої освіти в Академії передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів, процедур та механізму забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і

педагогічних працівників Академії;

4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

6) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

7) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вишу і здобувачів вищої освіти;

8) інших процедур і заходів.

Суб'єктами управління якістю освітнього процесу в Академії є його безпосередні учасники: управлінський склад Академії на всіх рівнях, який забезпечує планування, організацію та реалізацію освітнього процесу; викладачі, які безпосередньо здійснюють освітній процес; студенти, які є активними учасниками освітнього процесу та споживачами освітніх послуг, що надаються Академією.

2. Принципи політики управління якістю освітнього процесу.

Політика управління якістю базується на таких принципах:

- принцип процесного підходу, що розглядає діяльність Академії як сукупність освітніх процесів, які спрямовані на реалізацію визначених закладом вищої освіти стратегічних цілей, при цьому управління якістю освітніх послуг реалізується через функції планування, організації, мотивації та контролю;

- принцип системності, який передбачає комплексний системний аналіз кожної управлінської дії, кожного рішення органів управління щодо діяльності Академії; - принцип цілісності, підпорядкованості визначеній меті управління якістю освітнього процесу, узгодженої взаємодії суб'єктів управління з урахуванням їх ієрархії в системі;

- принцип безперервності, що свідчить про необхідність постійної реалізації суб'єктами управління на різних етапах процесу підготовки фахівців певних функцій управління;
- принцип розвитку, що виходить з необхідності вдосконалення управління якістю освітнього процесу відповідно до зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, аналізу даних та інформації про результативність управлінської діяльності;
- принцип партнерства, що враховує взаємозалежність та взаємну зацікавленість суб'єктів освітнього процесу, різних споживачів освітніх послуг відповідно до їх поточних та майбутніх потреб у досягненні високої якості освітнього процесу.

3. Система забезпечення якості вищої освіти у Київській православній богословській академії.

Система забезпечення якості вищої освіти включає послідовну підготовку та практичну реалізацію таких етапів управління:

- планування (аналіз ситуації, у якій перебуває Академія; визначення сильних і слабких сторін її розвитку);
- організацію структур для досягнення поставлених цілей; визначення, розподіл та розмежування між ними повноважень з метою координування та взаємодії у процесі виконання завдань);
- контроль (розробка стандартів та процедур вимірювання та зіставлення отриманих результатів зі стандартами);
- коригування (визначення та реалізація необхідних дій та заходів, націлених на стимулювання процесу досягнення максимальної відповідності стандартам).

Оцінка якості освітнього процесу базується на аналізі показників науково обґрунтованих критеріїв якості освітнього процесу. До критеріїв якості освітнього процесу відносяться:

- рівень професійної компетентності студентів;

- якість планування освітнього процесу;
- якість організації освітнього процесу;
- якість кадрового потенціалу викладачів;
- рівень інформативності освітнього процесу;
- якість навчально-методичного забезпечення освітнього процесу;
- рівень комунікативності освітнього процесу;
- рівень практичної спрямованості освітнього процесу;
- рівень науково-дослідної спрямованості освітнього процесу;
- рівень розвитку самоосвітнього компонента освітнього процесу;
- рівень контрольно-оцінного складника освітнього процесу.

Ключовим інструментом управління якістю освітньої діяльності Академії є моніторинг освітнього процесу. Він являє собою систему збору, обробки, збереження та поширення інформації про стан освітнього процесу чи окремих його елементів з метою інформаційного забезпечення управління та прийняття оптимальних управлінських рішень щодо підвищення ефективності функціонування усіх складників освітнього процесу, їхньої взаємодії з метою досягнення очікуваних та запланованих результатів навчання, а також інноваційного розвитку освітнього процесу.

Метою моніторингу якості освітнього процесу в Академії є вдосконалення системи управління якістю освітнього процесу, в результаті чого буде підвищено компетентність випускників, що відповідатиме потребам особистості, суспільства та держави.

Основними завданнями моніторингу якості освітнього процесу є:

- розвиток системи управління якістю освітнього процесу Академії;
- інформаційне забезпечення контролю оцінки якості професійної підготовки студентів у навчальному процесі;
- збір, систематизація, обробка та подання узагальнених результатів суб'єктам моніторингу відповідно до рівня їхньої компетенції;

- аналіз тенденцій і прогнозування динаміки змін управління якістю освітнього процесу в університеті;
- попередження негативних тенденцій в організації освітнього процесу.

Об'єктом моніторингу якості освітнього процесу в університеті є освітній процес. Предметом моніторингу є якість освітнього процесу. Суб'єктами моніторингу стають суб'єкти управління якістю освітнього процесу Академії - студенти, викладачі, адміністрація.

Моніторинг якості освітнього процесу в Академії реалізує свої цілі та завдання через систему функцій, а саме:

- інформативно-аналітичну, що забезпечує накопичення, всебічний аналіз інформації про стан функціонування освітнього процесу та його окремих складників і поширюється серед суб'єктів моніторингу;
- контрольно-оцінну, завдяки якій здійснюється контроль і оцінка певних характеристик функціонування освітнього процесу, його якісних та кількісних показників, а також відповідність останніх заданим параметрам;
- діагностичну, яка встановлює внутрішні й зовнішні чинники впливу на об'єкт моніторингу - освітній процес;
- коригувальну, яка уточнює встановлені завдання або окреслює можливі зміни у функціонуванні освітнього процесу задля підвищення його ефективності та результативності;
- прогностичну, що пов'язана з передбаченням та обґрунтуванням процесів майбутнього розвитку освітнього процесу й очікуваних від цього наслідків.

Основними принципами, на яких базується система моніторингового контролю якості освітньої діяльності, є:

- принцип валідності, що забезпечує відповідність змісту, форм і методів контролю якості освітньої діяльності;
- принцип об'єктивності, забезпечується ідентичністю умов проведення контрольних заходів, процедур і вимог, уніфікації засобів виміру (програм,

завдань та критеріїв оцінки);

- принцип ефективності, який визначається ступенем успішності вирішення головних завдань контролю якості освітньої діяльності із найменшою витратою сил, засобів і часу. Ефективність контролю забезпечується відповідністю змісту, форм і методів контролю поставленим цілям, а також науковістю методів і глибиною аналізу результатів, повноцінністю використання висновків і рекомендацій для керування навчально-виховним процесом і функціонуванням освітнього закладу;

- принцип систематичності та планованості, що полягає в здійсненні постійного, цілеспрямованого контролю протягом усього періоду навчання у закладі вищої освіти, проведенні регулярного діагностичного контролювання всіх студентів на всіх етапах дидактичного процесу - від початкового сприйняття знань і до їх практичного застосування;

- принцип відкритості, який передбачає своєчасне доведення до контрольованих підрозділів строків, змісту, умов контролю та критеріїв оцінки діяльності;

- принцип гласності, який полягає у своєчасному, широкому та регулярному інформуванні про результати та висновки моніторингу всіх суб'єктів контролю якості освітньої діяльності;

- принцип професійно-етичної відповідності, що гарантує дотримання етичних норм при аналізі та оприлюдненні результатів контролю якості освітньої діяльності

Основними методами моніторингу якості освітнє:

- методи збору інформації - спостереження, опитування, (усне - екзамен, бесіда, інтерв'ю, письмове - анкетування, тестування, експеримент, контрольна робота), аналіз документів, контрольні заходи;

- методи накопичення і оброблення інформації (статистичні методи, рейтингове оцінювання);

- методи оцінювання інформації -експертний метод, аналіз результатів діяль-

ності, статистичний аналіз;

Засобами моніторингу є різні бланки збору та обробки інформації; комплекси тестових завдань, контрольних робіт тощо.

При проведенні моніторингу якості освітньої діяльності **базовими критеріями** є:

- результативність (рівень навчальних досягнень, кількість прийому за спеціальностями, ефективність освіти, співвідношення „студент - викладач”, рівень кваліфікації викладацького складу, кількість студентів, які беруть участь у науковій роботі, тощо);
- ресурсне забезпечення (витрати на освіту, рівень комп’ютеризації освітнього процесу, якісний склад науково-педагогічних кадрів, бібліотечне забезпечення освітнього процесу, матеріально-технічна база закладу освіти; методичне забезпечення освітнього процесу тощо);
- перспективність (творчий потенціал колективу, готовність до розробки та впровадження інноваційних технологій або нових освітніх проєктів, поєднання освітнього процесу з реальним науковим дослідництвом тощо).

Об’єктом моніторингу якості освітнього процесу в Академії є освітній процес як система взаємодії та функціонування його складників - програмно-планового, організаційного, інформаційного, комунікативного, навчально-методичного, виробничого, науково-дослідного, самоосвітнього та контрольо-оцінного.

Кожен з компонентів освітнього процесу спрямований на виконання певних завдань і має специфіку процедури моніторингу:

- Моніторинг якості планово-програмного компонента передбачає збір, систематизацію та аналіз інформації стосовно якості формування навчальних планів щодо всіх його елементів, збалансованості навчальних планів за циклами й видами підготовки; оптимальності співвідношення теоретичної та практичної підготовки з кожної навчальної дисципліни; логічності та відповідності роз-

робки графіка освітнього процесу, складання розкладу занять вимогам та нормативам; наявності навчальних програм з усіх дисциплін та видів практичної підготовки студентів; рівня ознайомлення здобувачів вищої освіти з планами та програмами підготовки.

Моніторинг організації освітнього процесу включає перевірку наявності внутрішніх документів організаційно-правового забезпечення освітнього процесу (положення про організацію освітнього процесу в Академії), ліквідацію академічної заборгованості, особливості навчання:

- вивчення якості професорсько-викладацького складу, відповідність кваліфікації викладачів наданому їм навчальному навантаженню (навчальне навантаження викладачів потребує аналізу з дотримання співвідношення між аудиторним та поза аудиторним навантаженням відповідно до зайнятих викладачами посад, наукового рівня та звання, аналіз системи організації підвищення кваліфікації викладачів;
- аналіз рівня організації всіх форм та видів аудиторної та позааудиторної роботи;
- рівня ознайомлення та дотримання студентами різноманітних документів, що регламентують організацію освітнього процесу та навчально-пізнавальну діяльність студентів;
- визначення рівня задоволення всіх суб'єктів освітнього процесу створенням умов для проведення різних видів навчальних занять: наявністю відповідно обладнаних аудиторій та їх достатністю, наявністю бібліотечного та навчально-методичного фонду, рівнем комп'ютеризації освітнього процесу.

Моніторинг організаційного компоненту передбачає з'ясування питання, наскільки представники адміністрації, викладачі інформують студентів про особливості організації та здійснення освітнього процесу, реагують на висловлені ними зауваження, пропозиції, прохання щодо оптимізації окремих аспектів навчальної підготовки. Крім того, моніторингу підлягає організація

поточної, підсумкової та державної атестації, а також позааудиторної взаємодії студентів та викладачів.

Моніторинг якості організації управління інформаційного компоненту має на меті з'ясувати: рівень забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; ступінь доступності освітнього матеріалу та логічність його передачі в навчальному процесі; наявність різноманітних джерел інформації для програмного та поглибленого оволодіння навчальним матеріалом; рівень достатності та доступності навчальної, навчально-методичної, довідкової та періодичної (фахової) літератури, інших джерел інформації в друкованому та електронному вигляді; рівень комп'ютеризації освітнього процесу; рівень володіння викладачами інформаційними технологіями; рівень використання сучасних педагогічних інформаційних технологій та методів навчання; рівень вивчення та поширення серед викладачів різних підрозділів університету передового досвіду педагогічної діяльності.

Моніторинг якості навчально-методичного компонента передбачає аналіз стану навчально-методичних комплексів (НМК) по кожній з дисциплін навчальних планів підготовки фахівців (робочої програми з дисципліни, скороченого конспекту лекцій, планів семінарських, практичних та лабораторних занять, різнорівневих за складністю завдань із самостійної роботи та методичних рекомендацій щодо її виконання, питань та завдань до поточного та підсумкового контролю, рекомендованої літератури та інші елементів НМК). Особливу увагу при проведенні моніторингу якості навчально-методичного компоненту потрібно приділяти ґрунтовності навчально-методичного забезпечення курсових робіт та проєктів, навчальної та виробничої практик, комплексних іспитів з фаху, дипломних та магістерських робіт і проєктів.

Моніторинг якості комунікативного компонента передбачає з'ясування: рівня застосування активних методів навчання та сучасних педагогічних технологій

для повноцінного розвитку професійних та особистісних якостей у майбутніх фахівців; ступеня створення викладачами атмосфери заохочування та стимулювання студентів до саморозвитку, самореалізації й самовдосконалення на шляху реалізації професійних цілей та планів за рахунок організації ефективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії; рівня відповідності форм і методів навчання, які застосовують викладачі для максимально повного оволодіння студентами професійно важливими знаннями, уміннями та навичками з дисциплін; рівня застосування в навчальному процесі активних методів навчання та сучасних педагогічних технологій; ступеня урахування індивідуально-психологічних властивостей студентів для організації їхньої навчально-пізнавальної діяльності; ступеня створення викладачами атмосфери заохочування та підвищення мотивації студентів до оволодіння знаннями з дисципліни та майбутньої професійної діяльності.

Моніторинг якості виробничого компонента аналізує обсяги видів практичних аудиторних занять у межах освітнього закладу; змістовне наповнення навчальних і виробничих практик; рівень забезпечення базами практик; відповідність реальних умов виробництва змісту практик; наявність методичного супроводу практик, який повинен а) чітко окреслювати права та обов'язки студентів, керівників та методистів практик, представників бази практики; б) регламентувати процес проходження практики, виконання завдань, оформлення звіту та підведення підсумків з практики; ступінь можливості керівників практик і методистів відстежувати та коригувати процес набуття студентами навичок практичної діяльності.

Моніторинг науково-дослідного компонента оцінює рівень впровадження елементів дослідної діяльності в освітній процес та залучення студентів до дослідно-експериментальної роботи; рівень участі викладачів у науково-дослідній роботі кафедр; рівень ефективності діючої системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях викладачів та здобувачів

вищої освіти; ступінь включеності студентів у науково-дослідну роботу (участь у наукових гуртках; публікація результатів наукових досліджень; рівень результативності науково-дослідної діяльності студентів; ступінь участі студентів у наукових конференціях, семінарах, олімпіадах, конкурсах, днях науки тощо); аналізує створені в університеті умови для впровадження дослідно-експериментальної роботи в процес оволодіння студентами знань, умінь і навичок з дисциплін освітнього плану; наявність та дієвість системи заохочення студентів до участі в науково-дослідних, науково-технічних розробках та інноваційних програмах університету.

Моніторинг компонента самоосвіти та саморозвитку має на меті перевірку наявності різнорівневих за складністю завдань із самостійної роботи та методичних рекомендацій щодо їх виконання; аналіз ґрунтовності розробки цих завдань та рекомендацій, порядку та термінів надання результатів самостійної діяльності викладачеві, а також системи їх оцінювання; з'ясування ступеня застосування індивідуальних, групових та фронтальних видів самостійної діяльності студентів; перевірку організаційних умов для взаємодії студентів та викладачів, тобто графіків та місця проведення консультацій і захисту самостійної роботи.

Моніторинг контрольно-оцінного компонента націлений на перевірку діючої системи оцінювання результатів усіх видів навчально-пізнавальної діяльності студентів з точки зору її уніфікації, об'єктивності, валідності, науковості, аналіз системи морального й матеріального стимулювання успішної навчально-пізнавальної діяльності студентів, реалізації в навчальному процесі всіх передбачених навчальним планом та навчальними програмами форм контролю, розробки системи оцінювання результатів професійної підготовки студентів під час державної атестації та відповідності форм її проведення вимогам галузевих стандартів.

Система забезпечення якості освіти у Київській православній

богословській академії передбачає регулярне самооцінювання діяльності структурних підрозділів та експертну оцінку для перевірки результатів самоаналізу; постійний вибіркового моніторинг окремих компонентів освітнього процесу протягом освітнього року та щорічне підсумкове комплексне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Академії.